



NACKA  
KOMMUN

# DANVIKENS DÅRHUS



Äldre mur med port på en av de två innergårdarna.

Det gulputsade huset var 1788–1861 ett mentalsjukhus och kallades för Dårhuset. Inrättningen stod klar 1787 tack vare en donation från kung Gustav III på 5 000 riksdaler till ”uslingars räddning och hjälp”. De sjuka kallades vid den tiden för många namn, bland annat uslingar, dårar eller vansinniga. Från början ansågs dårhuset som en mönsteranläggning men snart uppstod problem med överbeläggning och personalbrist.

Psykiska sjukdomar ansågs under 1700-talet vara ett syndastraff och resultatet av onda andar. För att dämpa maniska symptom använde man bland annat isolering i mörkt rum, laxermedel, ekorrhjul, kallvatten- och äckelkurer samt fastbindning. Författaren Zacharias Topelius, vars far arbetade som läkare i distriktet, har skildrat livet i dårhuset i boken Fältskärens berättelser:

*”De arma dårarna föstes ut på gården för att man äntligen måtte rengöra deras ohyggliga stall och de betraktade med slöa, slocknade ögon den härliga vårsolen ... enris ströddes på alla golv, dårarna skurades rena och kläddes som människor”.*

År 1861 flyttades de sjuka till mentalsjukhuset Konradsberg i stadsdelen Marieberg i Stockholm. Lite senare byggdes en fabrik för förädling av linolja på berget bakom Dårhuset och det gamla stenhuset användes då som personalbostäder. Linoljefabriken finns inte kvar och den forna sjukhusbyggnaden inrymmer idag bostadslägenheter.

De äldsta delarna av huset är från 1680-talet och kan vara ett av Nackas äldsta hus. Det anlades som ett saltsjuderi av holländaren Abracham Vichenhaan i ett misslyckat försök att utvinna salt ur havsvattnet.

